

LitLab Leesclub

Leesclub 41: Cultuur & identiteit

Het wonderlyk leven, en de oorlogs-daden, van de kloekmoedige land en zee-heldin (Anoniem)

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Het wonderlyk leven, en de oorlogs-daden, van de kloekmoedige land en zee-heldin*. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

1. Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
2. Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
3. Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
4. Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'Naamsvermelding-NietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

‘Hoewel de Natuur meer wysheids in alle hare werkingen betoond, dat alle de menschen op den ander gehoopt, zouden kunnen doen, vind men’er echter, die zig daar over beklagen, en die een vast gevoelen hebben, dat het beter met haar gesteld zoude zyn, en datze lichter tot een voordeeliger staat [=betere positie] zouden kunnen geraken, indiense van een andere kunne geboren waren [=als ze als het andere geslacht geboren waren].’

De roman *Het wonderlyk leven, en de oorlogs-daden, van de kloekmoedige land en zee-heldin* werd geschreven rond 1700. Het verhaal vertelt over een meisje dat vanaf haar geboorte het idee heeft dat ze in het verkeerde lichaam geboren is. Ze verlaat haar ouderlijk huis, verkleed als een man, om voorlopig als man te kunnen leven. Ze meldt zich aan bij het leger en later bij de marine. Dat verkleden als man was strafbaar in die tijd. Er stonden strenge straffen op, weten we uit rechtszaken. Maar niet in dit verhaal: de hoofdpersoon maakt allerlei avonturen mee en wordt uiteindelijk zelfs geprezen door de Prins van Oranje (op dat moment Willem III). Daarmee stelt dit verhaal maatschappelijke genderrollen ter discussie, in het Nederland van de zeventiende eeuw, en vandaag de dag. In deze leesclub ga je in gesprek over de verbeelding van die genderrollen en leg je verbanden met zulke rollen in je eigen leven.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *De kloekmoedige land en zee-heldin*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *De kloekmoedige land en zee-heldin* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen.

Quizvraag 1

Het verhaal dat in *De kloekmoedige land en zee-heldin* verteld wordt, speelt zich af:

1. rond 1700
2. voor 1700
3. ver na 1700

LitLab

Quizvraag 2

In *De kloekmoedige land en zee-heldin* komen ook bestaande vlootcommandanten voor. De ik-figuur valt als matroos onder het gezag van een van deze admiraals. Wat is zijn naam?

1. Michiel de Ruyter
2. Piet Hein
3. Cornelis Tromp

LitLab

Quizvraag 3

In deel 1 voegt de ik-figuur zich in het leger van een zekere Prins. Welke?

LitLab

Quizvraag 4

Hoe heet het meisje dat verliefd wordt op de ik-figuur wanneer zij/hij logeert bij de molenaar?

LitLab

Quizvraag 5

In de twee delen van de roman vecht de ik-figuur tegen twee belangrijke vijanden van de Noordelijke Nederlanders tijdens de zeventiende-eeuw. Welke?

1. De Fransen en de Engelsen
2. De Spanjaarden en de Engelsen
3. De Fransen en de Spanjaarden

LitLab

Antwoorden

1. Antwoord 2: voor 1700
2. Antwoord 3: Cornelis Tromp
3. De Prins van Condé (ook goed: een Franse prins)
4. Maayke
5. Antwoord 2: De Spanjaarden en de Engelsen

LitLab

Quizvraag 3

Quizvraag 2

Quizvraag 1

Antwoorden

Quizvraag 5

Quizvraag 4

Feest der herkenning? 1/8

In de tweede zin vind je de 17e-eeuwse opvatting dat vrouwen zwakker zijn dan mannen. Zie je deze opvatting vandaag de dag nog steeds terug, en zo ja, hoe? Zo nee, wat is er tegenwoordig anders volgens jou?

Feest der herkenning? 2/8

Het vrouwelijke hoofdpersonage gaat twee keer op stap: een keer om in het leger te dienen (deel 1 van de roman) en dan in de marine (deel 2). Tussendoor woont ze weer bij haar ouders. Hoe wordt die periode bij haar ouders beschreven, en wat vond je daarvan?

Feest der herkenning? 3/8

De hoofdpersoon wil weg bij haar ouders omdat ze geen zin heeft om huishoudster te worden en wil ontsnappen aan de verwachtingen die haar ouders over haar toekomst hebben. Welke verwachtingen hebben jouw ouders of familieleden over jou, en hoe ga jij daarmee om?

Feest der herkenning? 4/8

Is het volgens jou nog steeds zo dat er verschillende verwachtingen bestaan over de vaardigheden en kwaliteiten van jongens en meisjes? Leg uit in welke situaties jij ziet dat zulke verschillen bestaan, of dat ze juist niet (meer) bestaan.

Feest der herkenning? 5/8

In de roman worden zowel Willempje als de hoofdpersoon uiteindelijk geprezen voor hun moed door de Koning van Engeland en de Prins van Oranje. Vind je dat terecht: is de hoofdpersoon alleen maar moedig geweest, of valt er ook wat op haar gedrag af te dingen?

Feest der herkenning? 6/8

Het dragen van kleding die voor het andere geslacht ontworpen is, wordt ook wel 'cross-dressing' genoemd. Ken je uit andere media (films, series, boeken, tv) hedendaagse voorbeelden van cross-dressen?

Feest der herkenning? 7/8

Net als in deze roman wordt cross-dressen ook tegenwoordig vaak gezien als een vorm van kritiek op maatschappelijke genderrollen. Denk jij dat deze kritiek effectief is, en waarom wel of niet?

Feest der herkenning? 8/8

Deze roman is meer dan 300 jaar oud en beschrijft een verhaal dat zich meer dan 350 jaar geleden afspeelt. Zorg dat die historische afstand er bij jou voor dat je je moeilijk kunt inleven in dit verhaal, of zie je vooral gelijkenissen met de wereld van vandaag?

Feest der
herkenning? 3/8

Feest der
herkenning? 2/8

Feest der
herkenning? 1/8

Feest der
herkenning? 6/8

Feest der
herkenning? 5/8

Feest der
herkenning? 4/8

Feest der
herkenning? 8/8

Feest der
herkenning? 7/8

Stof tot nadenken? 1/8

De vrouwelijke hoofdpersoon gaat als man verkleed om als man te kunnen leven. Je zou denken dat dat verkleden misschien lastig is en dat ze haar vrouwelijke kenmerken moeilijk kan verbergen. Is dat ook zo, en in welke situaties komen de andere personages erachter dat ze een vrouw is?

Stof tot nadenken? 2/8

De vrouwelijke hoofdpersoon gaat als man verkleed om als man te kunnen leven en te kunnen vechten in de marine of het leger. Vecht ze ook 'als een man'? Hoe worden die gevechten beschreven?

Stof tot nadenken? 3/8

Is het volgens jou zo dat de hoofdpersoon zich anders gaat gedragen zodra ze zich als man kleedt? Leg in je antwoord uit of jij dat 'anders' ook met mannelijkheid associeert.

Stof tot nadenken? 4/8

Deze roman stelt je voor de vraag: is 'mannelijk' of 'vrouwelijk' gedrag aangeboren ('nature') of aangeleerd ('nurture'). Welk antwoord geeft dit verhaal op die vraag volgens jou?

Stof tot nadenken? 5/8

De hoofdpersoon gaat verschillende seksuele relaties aan met vrouwen, maar ze lijkt dat alleen te doen om niet uit haar rol te vallen. Hoe geloofwaardig is dat volgens jou: lees jij hierin ook een 17e-eeuwse roman over lesbische relaties, of is daarvan geen sprake?

Stof tot nadenken? 6/8

De roman opent met een zin die we bij de start van deze leesclub als citaat gaven. Lees dat citaat nog eens. Is de hoofdpersoon volgens jou inderdaad beter af, 'tot een voordeeliger staat', *als man* of *in een mannenrol*, en wat is het verschil?

Stof tot nadenken? 7/8

In de inleiding van dit boek verwijst de uitgever naar de Amazones (mythische dappere vrouwen), en aan het eind komen die Amazones ook in de roman zelf ter sprake (op p. 138). Welke boodschap wil de uitgever met deze verwijzing overbrengen volgens jou (lees eventueel de laatste regels van de roman)?

Stof tot nadenken? 8/8

Je kunt deze roman lezen als een pleidooi voor emancipatie: vrouwen zijn net zo dapper als mannen. Maar een kritische lezer ziet misschien eerder een pleidooi voor een mannelijke norm: alleen als vrouwen op mannen lijken zijn ze gelijkwaardig. Welke interpretatie spreekt jou het meeste aan, en waarom?

Stof tot
nadenken? 3/8

Stof tot
nadenken? 2/8

Stof tot
nadenken? 1/8

Stof tot
nadenken? 6/8

Stof tot
nadenken? 5/8

Stof tot
nadenken? 4/8

Stof tot
nadenken? 8/8

Stof tot
nadenken? 7/8